

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ODNOSIMA REPUBLIKE HRVATSKE S
HRVATIMA IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE**

Zagreb, rujan 2011.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ODNOSIMA REPUBLIKE HRVATSKE S HRVATIMA IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuju se odnosi Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, osnivaju se Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske, uvodi se Status Hrvata bez hrvatskog državljanstva, uređuju se odnosi između tijela koja u svom djelokrugu imaju poslove vezane za Hrvate izvan Republike Hrvatske, zaštita prava i interesa Hrvata izvan Republike Hrvatske te jačanje njihovih zajednica, način ostvarivanja suradnje s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, propisuju se mjere i aktivnosti pri povratku i useljavanju kao i druga pitanja od značaja za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Članak 2.

U smislu ovog Zakona Hrvati izvan Republike Hrvatske su:

- pripadnici suverenog i konstitutivnog hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Hrvati u Bosni i Hercegovini),
- pripadnici hrvatske manjine u europskim državama (u daljnjem tekstu: hrvatska manjina),
- Hrvati iseljenici u prekomorskim i europskim državama i njihovi potomci (u daljnjem tekstu: hrvatsko iseljeništvo/dijaspora).

Članak 3.

Ovaj Zakon odnosi se na Hrvate izvan Republike Hrvatske:

- s hrvatskim državljanstvom,
- sa „Statusom Hrvata bez hrvatskog državljanstva“ (u daljnjem tekstu: Status) i
- bez hrvatskog državljanstva i bez Statusa.

Članak 4.

Hrvati izvan Republike Hrvatske su ravnopravan dio jednog i nedjeljivog hrvatskog naroda.

Članak 5.

U cilju promicanja veza s Republikom Hrvatskom, slijedom Ustavom i Strategijom o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Strategija) preuzetih obveza, Republika Hrvatska svoj odnos s Hrvatima izvan Republike Hrvatske temelji na uzajamnoj suradnji i pružanju pomoći te jačanju njihovih zajednica, uvažavajući pri tome sve posebnosti i različite potrebe hrvatskih zajednica izvan Republike Hrvatske.

Članak 6.

Skrb za Hrvate izvan Republike Hrvatske sastavni je dio unutarnje i vanjske politike Republike Hrvatske.

Republika Hrvatska zauzima se za provedbu svih dvostranih i mnogostranih međunarodnih ugovora i ostalih međunarodnih instrumenata kojima se štite interesi, prava i položaj Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Republika Hrvatska se zalaže za priznanje i unaprjeđenje položaja hrvatske manjine u državama u kojima žive.

Republika Hrvatska se zalaže za puno ostvarenje jednakopravnosti i konstitutivnosti hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini.

Republika Hrvatska vlastitim zakonodavstvom poduzima mjere i aktivnosti za jačanje položaja Hrvata izvan Republike Hrvatske na području Republike Hrvatske.

Članak 7.

Republika Hrvatska zauzima se za očuvanje i jačanje položaja i identiteta Hrvata izvan Republike Hrvatske kroz učenje jezika, kulturu, obrazovanje, znanost, gospodarstvo, zdravstvo i socijalnu politiku i šport.

Republika Hrvatska poduzima mjere kojima potiče povratak hrvatskih iseljenika i useljavanje njihovih potomaka u Republiku Hrvatsku.

Hrvati izvan Republike Hrvatske ostvaruju sva prava i obveze propisana posebnim zakonima iz područja školskog i visokoškolskog obrazovanja, zapošljavanja, natječaja i stipendija, zdravstvenog osiguranja i drugo.

Nadležni ministri donose pravilnike za ostvarivanje prava iz stavka 3. ovoga članka.

Članak 8.

Republika Hrvatska omogućava uključivanje Hrvata izvan Republike Hrvatske u društveni i politički život Republike Hrvatske.

Članak 9.

Republika Hrvatska povezuje sve Hrvate, kako one u Republici Hrvatskoj tako i one izvan Republike Hrvatske, u ostvarivanju hrvatskog kulturnog zajedništva kao skupa svih kulturnih, obrazovnih, znanstvenih, informativnih, gospodarskih, športskih i drugih društvenih djelatnosti bitnih za očuvanje i jačanje hrvatskoga identiteta i prosperiteta.

Članak 10.

Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske donosi odluku o proglašenju „Dana Hrvata izvan Republike Hrvatske“.

Članak 11.

Vlada Republike Hrvatske dodjeljuje posebna priznanja zaslužnim osobama, udrugama i institucijama za izniman doprinos jačanju odnosa i suradnje između Republike Hrvatske i Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Vlada Republike Hrvatske uredbom će detaljnije propisati kriterije za dodjelu priznanja, nazive i predlagatelje priznanja.

II. NOSITELJI ODNOSA I SURADNJE

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Članak 12.

Osniva se Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ured) kao središnje tijelo državne uprave nadležno za područje odnosa između Republike Hrvatske i Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Članak 13.

Djelokrug Ureda je:

- koordinacija i nadzor aktivnosti između nadležnih ministarstava, drugih tijela državne uprave i ostalih nositelja suradnje Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske,
- briga za zaštitu prava i interesa Hrvata izvan Republike Hrvatske,
- briga za očuvanje i jačanje identiteta Hrvata izvan Republike Hrvatske,
- uspostavljanje, održavanje i promicanje veza s Hrvatima izvan Republike Hrvatske,
- jačanje suradnje s Hrvatima izvan Republike Hrvatske i izrada komunikacijske strategije za Hrvate izvan Republike Hrvatske,
- u suradnji s drugim nadležnim ministarstvima obavlja poslove koji se odnose na stvaranje uvjeta za povratak iseljenika/dijasporu u Republiku Hrvatsku i njihovo uključivanje u gospodarski i društveni život u Republici Hrvatskoj,
- predlaže politiku poticanja i pomoći povratka i useljavanja,
- provođenje mjera i programa za integraciju Hrvata povratnika i useljenika,
- pružanje pomoći u poduzetničkim ulaganjima,
- gospodarska potpora povratku i održivom opstanku Hrvata kao konstitutivnog naroda u Bosni i Hercegovini i hrvatske manjine u Republici Srbiji, Crnoj Gori i Republici Kosovo,
- gospodarska potpora i drugim hrvatskim zajednicama po potrebi,
- provođenje Strategije i predlaganje projekata i provedbenih planova, kao i nadzor njihove provedbe,
- vođenje propisanih evidencija o Hrvatima izvan Republike Hrvatske,
- planiranje i osiguranje financijskih sredstava za programe i projekte Hrvatima izvan Republike Hrvatske i
- drugi poslovi propisani posebnim zakonom.

Članak 14.

Radom Ureda upravlja državni tajnik kojeg imenuje Vlada na prijedlog predsjednika/ce Vlade, a koji za svoj rad odgovara predsjedniku/ci Vlade.

Državni tajnik ima tri zamjenika za područja kulture, obrazovanja, znanosti i športa, za gospodarstvo, za statusna pitanja i pravni položaj Hrvata izvan Republike Hrvatske.

U Uredu će se imenovati savjetnici s posebnim položajem za pitanja Hrvata u Bosni i Hercegovini, hrvatske manjine te hrvatskog iseljništva/dijaspore.

Vlada Republike Hrvatske uredbom će detaljno propisati unutarnje ustrojstvo i druga pitanja od značaja za rad Ureda.

Članak 15.

Ured priprema godišnje izvješće o provedbi Strategije i Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske koje se podnosi Hrvatskome saboru.

Ostali nositelji odnosa i suradnje

Članak 16.

Ostali nositelji odnosa i suradnje su:

- Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske,
- ministarstva nadležna za vanjske poslove, unutarnje poslove, znanost, obrazovanje, šport, kulturu, gospodarstvo, zdravstvo, socijalnu skrb, turizam, regionalni razvoj i financije,
- Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske Hrvatskoga sabora,
- Hrvatska matica iseljenika i
- druga tijela i institucije koja u svom djelokrugu imaju poslove vezane uz odnose s Hrvatima izvan Republike Hrvatske ili bi njihova djelatnost mogla biti od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Članak 17.

Vlada Republike Hrvatske osniva Savjet za Hrvate izvan Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Savjet).

Savjet je savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske koje pruža pomoć Vladi Republike Hrvatske u kreiranju i provedbi politike, aktivnosti i programa u odnosu na Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Članak 18.

Članovi Savjeta su predstavnici Hrvata izvan Republike Hrvatske i članovi po položaju.

Članovi Savjeta iz reda pripadnika Hrvata izvan Republike Hrvatske su predstavnici udruga, organizacija i institucija Hrvata izvan Republike Hrvatske, osobe uvažene u sredini u kojoj žive, angažirane na očuvanju i jačanju hrvatskog identiteta svojih zajednica i na unaprjeđenju odnosa s hrvatskom domovinom.

Članovi Savjeta po položaju su predstavnici državnih tijela i institucija, Katoličke crkve i organizacija civilnoga društva.

Članak 19.

Zajednice Hrvata izvan Republike Hrvatske svoje predstavnike u Savjet predlažu iz redova najznačajnijih i najbrojnijih udruga, organizacija, institucija ili drugih oblika organiziranja, na mandat od četiri (4) godine (primjer: iz Hrvatskog svjetskog kongresa i drugih).

Zastupljenost predstavnika Hrvata izvan Republike Hrvatske u Savjetu određuje se sukladno brojnosti i značaju Hrvata u dotičnoj državi, aktivnosti i povezanosti zajednice s Republikom Hrvatskom, kao i radu na afirmaciji ugleda i interesa Republike Hrvatske, kako slijedi:

- devet (9) članova predstavnika Hrvata iz Bosne i Hercegovine od kojih jedan predstavnik Katoličke crkve iz Bosne i Hercegovine,
- sedamnaest (17) članova predstavnika hrvatske manjine,
- dvadeset i devet (29) članova predstavnika hrvatskog iseljništva/dijaspore.

Članak 20.

Broj članova Savjeta, predstavnika hrvatske manjine, po državama:

- tri (3) iz Srbije;
- po dva (2) iz Austrije, Mađarske i Slovenije;
- po jedan (1) iz Bugarske, Crne Gore, Češke, Italije, Kosova, Makedonije, Rumunjske i Slovačke.

Članak 21.

Broj članova Savjeta, predstavnika hrvatskog iseljništva/dijaspore, po državama:

- pet (5) iz Sjedinjenih Američkih Država;
- po tri (3) iz Australije, Kanade i Savezne Republike Njemačke;
- po dva (2) iz Argentine i Čilea;
- po jedan (1) iz Austrije, Brazila, Francuske, Italije, Južnoafričke Republike, Novog Zelanda, Švedske, Švicarske i Ujedinjenog Kraljevstva;
- jedan (1) skupno za Belgiju, Dansku, Luksemburg, Nizozemsku i Norvešku;
- jedan (1) skupno za Boliviju, Ekvador, Paragvaj, Peru, Urugvaj i Venezuelu.

Članak 22.

Članovi Savjeta po položaju su:

- državni tajnik Ureda i njegovi zamjenici koji rukovode radom službi;
- državni tajnici u ministarstvima nadležnima za vanjske poslove, unutarnje poslove, znanost, obrazovanje, šport, kulturu, gospodarstvo, zdravstvo i socijalnu skrb, turizam, regionalni razvoj i financije;
- zastupnici u Hrvatskom saboru koji predstavljaju Hrvate izvan Republike Hrvatske;
- ravnatelj Hrvatske matice iseljenika;
- predstavnici sveučilišne zajednice;
- ravnatelj Državnog zavoda za statistiku;
- predstavnik Hrvatske radiotelevizije;
- predstavnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti;
- predstavnik Katoličke crkve (ravnatelj inozemne pastve);
- predstavnik Nacionalne sveučilišne knjižnice;
- predstavnik znanstvenih institucija koje se bave pitanjima Hrvata izvan Republike Hrvatske;
- predstavnici Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske obrtničke komore;
- predstavnik Hrvatske udruge poslodavaca;
- predstavnik nevladinih udruga koje u svom djelovanju promiču razvijanje odnosa s Hrvatima izvan Republike Hrvatske (primjer: udruga „Prsten“ i druge).

Članak 23.

Članove Savjeta, predstavnike Hrvata izvan Republike Hrvatske imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog hrvatskih zajednica iz država iz kojih dolaze.

Članak 24.

Savjet na svoju sjednicu može pozvati najviše predstavnike vlasti Republike Hrvatske, ministre i druge osobe od značaja za rad Savjeta.

Članak 25.

Predsjednik Savjeta bira se na prijedlog i iz redova predstavnika Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Izbor predsjednika i druga pitanja od značaja za ustroj i rad Savjeta propisuju se Poslovníkom o radu Savjeta.

Članak 26.

Savjet podnosi izvješće Vladi Republike Hrvatske o zauzetim stajalištima i donesenim zaključcima.

Članak 27.

Prvu sjednicu Savjeta saziva državni tajnik Ureda.

Prvom sjednicom predsjedava najstariji član Savjeta.

Na prvoj sjednici članovi Savjeta biraju predsjednika i četiri potpredsjednika koji su predstavnici Hrvata iz Bosne i Hercegovine, hrvatske manjine, hrvatskih iseljenika/dijaspora iz europskih država te hrvatskih iseljenika/dijaspora iz prekooceanskih država.

Na prvoj sjednici Savjet donosi Poslovnik o radu, dvotrećinskom većinom glasova članova s pravom glasa.

Članovi Savjeta po položaju sudjeluju u radu Savjeta bez prava glasa.

Članak 28.

Savjet se sastaje najmanje jednom godišnje u Republici Hrvatskoj.

Savjet redovito raspravlja o provedbi Strategije i Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske i drugim pitanjima od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Članak 29.

Administrativne i tehničke poslove za Savjet obavlja Ured.

Nadležna ministarstva

Članak 30.

Nadležna ministarstva koja u svojem djelokrugu imaju poslove vezane uz odnose s Hrvatima izvan Republike Hrvatske dužna su obavljanje tih poslova koordinirati s Uredom.

Ministarstvo nadležno za vanjske poslove u suradnji s Uredom brine o statusu Hrvata izvan Republike Hrvatske te uspostavlja, održava i promiče veze sa svim njihovim oblicima organiziranja u državama u kojima žive.

Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Članak 31.

Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske kao matično radno tijelo Hrvatskog sabora zaduženo za Hrvate izvan Republike Hrvatske u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti surađuje s Uredom i Savjetom u ostvarivanju ciljeva iz ovog Zakona i Strategije.

Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske na svoje sjednice po potrebi poziva državnog tajnika Ureda.

Hrvatska matica iseljenika

Članak 32.

Hrvatska matica iseljenika svojim djelovanjem usmjerena je na očuvanje i razvoj hrvatskog nacionalnog, jezičnog i kulturnog identiteta Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Osnivanje, status i poslovi Hrvatske matice iseljenika uređuje se Zakonom o Hrvatskoj matici iseljenika.

Osnivač Hrvatske matice iseljenika je Republika Hrvatska.

Statut Hrvatske matice iseljenika donosi se uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske.

III. ZAŠTITA PRAVA I INTERESA HRVATA IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE TE JAČANJE NJIHOVIH ZAJEDNICA

Očuvanje hrvatskog jezika, kulture i identiteta

Članak 33.

Republika Hrvatska omogućava Hrvatima izvan Republike Hrvatske besplatno učenje početnih semestara hrvatskog jezika u Republici Hrvatskoj u skladu s pravilnikom kojeg donosi državni tajnik Ureda.

Ured omogućava pohađanje hrvatske nastave među hrvatskom manjinom i iseljeništvom/dijasporom, pokreće programe učenja hrvatskog jezika i kulture te podržava programe za koje postoji interes.

Ured će omogućiti korištenje e-obrazovanja kao i udžbenika iz Republike Hrvatske za učenje hrvatskog kao drugog jezika u zajednicama Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Republika Hrvatska potiče osnivanje lektorata hrvatskog jezika i književnosti na stranim visokim učilištima kao i utemeljenje katedri za hrvatski jezik na sveučilištima u inozemstvu, u sredinama gdje žive Hrvati.

Republika Hrvatska osigurava financijska sredstva za stipendiranje učenika i studenata u njihovim lokalnim sredinama i u Republici Hrvatskoj, a sve u svrhu unaprjeđenja znanja i intelektualnog potencijala hrvatskih zajednica u inozemstvu, u skladu s pravilnikom kojeg donosi državni tajnik Ureda.

Informiranje i povezivanje

Članak 34.

Ured informira Hrvate izvan Republike Hrvatske putem internetskih tehnologija, prikladnih publikacija, neposrednom komunikacijom, te osigurava distribuciju potrebnih informacija medijima u Republici Hrvatskoj i medijima Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Radi djelotvornog obavljanja poslova i informiranja Hrvata izvan Republike Hrvatske, Ured osniva administrativno-komunikacijsku mrežu između državnih tijela, Hrvatske matice iseljenika, i drugih institucija u Republici Hrvatskoj, uključujući diplomatsko-konzularna predstavništva Republike Hrvatske.

Hrvatska radiotelevizija, kao javna ustanova, temeljem svojih zakonskih obveza, izrađuje plan i program rada za radio, televiziju i javne radiodifuzijske usluge za Hrvate izvan Republike Hrvatske te usklađuje termine emitiranja i čini ih dostupnima.

Informiranje Hrvata izvan Republike Hrvatske i promocija Republike Hrvatske u svijetu od javnog je interesa te će Hrvatska radiotelevizija proizvoditi i objavljivati multimedijalni program s višejezičnim televizijskim i radijskim sadržajima što će se urediti ugovorom između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske radiotelevizije.

Članak 35.

Republika Hrvatska potiče gospodarske aktivnosti Hrvata u susjednim i okolnim zemljama s ciljem očuvanja, opstanka i razvoja njihovih zajednica.

Primitak u hrvatsko državljanstvo

Članak 36.

Sukladno Zakonu o hrvatskom državljanstvu, ubrzat će se primitak u hrvatsko državljanstvo Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Status Hrvata bez hrvatskog državljanstva

Članak 37.

Uvodi se Status Hrvata bez hrvatskog državljanstva koji mogu dobiti Hrvati izvan Republike Hrvatske bez hrvatskog državljanstva, supružnici koji nemaju hrvatsko podrijetlo, njihova djeca (rođena i posvojena), te prijatelji hrvatskog naroda i Republike Hrvatske koji njeguju hrvatski identitet i promiču hrvatsko kulturno zajedništvo.

Priznavanje Statusa Hrvata bez hrvatskog državljanstva ne prejudicira pripadnost hrvatskom narodu u postupku primitka u hrvatsko državljanstvo.

Članak 38.

Zahtjev za stjecanje Statusa Hrvata bez hrvatskog državljanstva podnosi se Uredu putem diplomatsko-konzularnih predstavništava Republike Hrvatske.

Ured o zahtjevu odlučuje rješenjem. Protiv rješenja može se podnijeti žalba u roku od petnaest dana od dana dostave rješenja.

O žalbama odlučuje Povjerenstvo sastavljeno od tri člana koje imenuje Vlada Republike Hrvatske.

Članak 39.

Pripadnici hrvatskog naroda, njihovi supružnici i djeca uz zahtjev prilažu dokaz o pripadnosti hrvatskom narodu.

Stranci, prijatelji hrvatskog naroda i Republike Hrvatske, uz zahtjev prilažu odgovarajuću dokumentaciju kojom se potvrđuje predanost njegovanju hrvatskog identiteta i promicanju hrvatskog kulturnog zajedništva (preporuke udruga i institucija hrvatskih zajednica, potvrde o članstvu u hrvatskim organizacijama i dr.).

Članak 40.

Status Hrvata bez hrvatskog državljanstva prestaje dobivanjem hrvatskog državljanstva, odricanjem i oduzimanjem.

Status Hrvata bez hrvatskog državljanstva prestaje oduzimanjem ako osoba svojim ponašanjem šteti ugledu Republike Hrvatske i hrvatskih zajednica.

Članak 41.

Osobe kojima je priznat Status Hrvata bez hrvatskog državljanstva u smislu ovoga Zakona neće se smatrati strancima pri ostvarivanju pogodnosti u području školskog i visokoškolskog obrazovanja, zapošljavanja, natječaja i stipendija, zdravstvenog osiguranja i drugo, što će se urediti posebnim zakonima.

Nadležni ministri donose provedbene propise za ostvarivanje prava iz stavka 1. ovoga članka.

Pogodnosti za Hrvate bez hrvatskog državljanstva i bez Statusa

Članak 42.

Republika Hrvatska u skladu sa Zakonom o strancima, pripadnicima hrvatskog naroda bez hrvatskog državljanstva i bez Statusa omogućava ubrzani postupak stjecanja privremenog boravka, radnih i poslovnih dozvola i druge pogodnosti sukladno posebnim zakonima.

Pogodnosti pri boravku u Republici Hrvatskoj

Članak 43.

Uvodi se „Hrvatska kartica“ (Croatia Card) kojom zainteresirane institucije i gospodarski subjekti omogućavaju Hrvatima izvan Republike Hrvatske povoljniji pristup određenim uslugama, povoljnije uvjete turističkih putovanja, organiziranog boravka i sudjelovanja na kulturnim događanjima.

Državni tajnik Ureda donosi pravilnik kojim će se detaljnije urediti područja pogodnosti i način izdavanja „Hrvatske kartice“.

Uključivanje u društveni i politički život Republike Hrvatske

Članak 44.

Republika Hrvatska osigurava uključivanje Hrvata izvan Republike Hrvatske u društveni i politički život Republike Hrvatske kroz njihovu zastupljenost u Hrvatskom saboru i u Savjetu Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Članak 45.

U provedbi vanjske politike Republika Hrvatska vodi brigu da diplomatsko-konzularna predstavništva rade na ostvarivanju ciljeva propisanih ovim Zakonom.

Ured je putem ministarstva nadležnog za vanjske poslove povezan i surađuje s diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske, s ciljem obavljanja poslova iz svoje nadležnosti.

IV. RAZVOJ SURADNJE S HRVATIMA IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE**Članak 46.**

Republika Hrvatska surađuje sa svim oblicima organiziranja Hrvata u svijetu (udruge, organizacije, institucije, kulturni centri, hrvatske katoličke misije i dr.) i pruža im potporu u svrhu očuvanja hrvatskog identiteta, odnosno promicanja hrvatskog jezika, kulture i tradicije te razvija kulturnu, obrazovnu i znanstvenu, gospodarsku, sportsku i drugu suradnju.

*Kulturna suradnja***Članak 47.**

Republika Hrvatska, u svrhu ostvarivanja hrvatskog kulturnog zajedništva, potiče:

- povezivanje udruga i kulturnih institucija iz Republike Hrvatske s udrugama i institucijama Hrvata izvan Republike Hrvatske i istih međusobno;
- razmjenu hrvatskoga kulturnog stvaralaštva i baštine nastale u lokalnim zajednicama Hrvata izvan Republike Hrvatske s Republikom Hrvatskom;
- uspostavu hrvatskih kulturnih instituta/centara u zemljama s hrvatskim zajednicama.

*Obrazovna i znanstvena suradnja***Članak 48.**

Republika Hrvatska povezuje svoje obrazovne i znanstvene institucije i pojedince s hrvatskim udrugama, institucijama i pojedincima izvan Republike Hrvatske, a sve s ciljem obostrane suradnje i ujedinjavanja hrvatskog ljudskog, profesionalnog, znanstvenog i stručnog potencijala u domovini i svijetu.

*Znanstveno-istraživački rad o Hrvatima izvan Republike Hrvatske***Članak 49.**

Republika Hrvatska potiče sustavno istraživanje i proučavanje problematike Hrvata u Bosni i Hercegovini, hrvatske manjine i hrvatskog iseljništva/dijaspore.

Vlada Republike Hrvatske će utemeljiti dokumentacijski centar i muzej o Hrvatima izvan Republike Hrvatske.

*Športska suradnja***Članak 50.**

Republika Hrvatska potiče i pomaže organiziranje športskih natjecanja i susreta Hrvata izvan Republike Hrvatske, u Republici Hrvatskoj i njihovim sredinama, te promidžbu istih u medijima.

Republika Hrvatska prati mlade nadarene i vrhunske športaše Hrvate izvan Republike Hrvatske i potiče njihovo uključivanje u hrvatske klubove i nacionalne vrste.

Članak 51.

U svrhu praćenja suradnje s Hrvatima izvan Republike Hrvatske Ured prikuplja podatke i vodi evidencije o:

- školama i sveučilištima na kojima se predaje hrvatski jezik i kultura,
- znanstvenicima i istraživačima hrvatskog podrijetla,
- stručnjacima raznih profesija hrvatskog podrijetla,
- lobistima za hrvatske interese,
- političarima i parlamentarnim predstavnicima hrvatskog podrijetla,
- športskim udrugama, klubovima i istaknutim športskim djelatnicima i športašima hrvatskog podrijetla.

*Gospodarska suradnja***Članak 52.**

Republika Hrvatska potiče povezivanje hrvatskih gospodarstvenika izvan Republike Hrvatske i njihovih udruga s gospodarstvenicima i udrugama u Republici Hrvatskoj, unaprjeđuje poslovne veze s Hrvatima izvan Republike Hrvatske te potiče ulaganja u proizvodnju i turizam u Republici Hrvatskoj.

Radi stjecanja novih tržišta i promicanja izvoza hrvatskih proizvoda i usluga Republika Hrvatska potiče suradnju s gospodarstvenicima hrvatskog podrijetla u svijetu.

Republika Hrvatska, u suradnji s gospodarstvenicima hrvatskog podrijetla izrađuje i provodi razvojne projekte na područjima od posebne državne skrbi, manje razvijenim područjima i drugim područjima od gospodarskog interesa.

Republika Hrvatska u suradnji s gospodarstvenicima iz Republike Hrvatske i gospodarstvenicima hrvatskog podrijetla, na područjima iz stavka 3. ovoga članka prioritarno potiče razvojne projekte koji sadrže programe zapošljavanja povratnika i useljenika.

Financiranje razvojnih projekata iz stavka 4. ovoga članka provodi se iz sredstava Hrvatske banke za obnovu i razvitak (u daljnjem tekstu: HBOR) i drugih poslovnih banaka za koje jamstva daju Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (u daljnjem tekstu: HAMAG) i jamstveni fondovi Republike Hrvatske.

Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ureda utvrđuje iznos rezerviranih financijskih sredstava (kvote) unutar sredstava HBOR-a i kvote jamstava od HAMAG-a i jamstvenih fondova Republike Hrvatske za provedbu razvojnih projekata iz stavka 4. ovoga članka.

Članak 53.

Republika Hrvatska, kao oblik gospodarske suradnje s Hrvatima u Bosni i Hercegovini, susjednim i ostalim zemljama, potiče prekograničnu i regionalnu suradnju kroz vlastite projekte i pomoć pri kandidiranju na natječajima za fondove Europske unije.

Članak 54.

Vlada Republike Hrvatske će urediti pitanje financiranja programa mikrokreditiranja obiteljskih gospodarstava i obrta, te osnivanje jamstvenog fonda za osiguranje kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva povratnika i useljenika u Republiku Hrvatsku.

Sukladno važećim propisima, a u suradnji s nadležnim tijelima, udrugama i gospodarskim subjektima Hrvata u Bosni i Hercegovini, osigurat će se financiranje programa mikrokreditiranja obiteljskih gospodarstava i obrta te jamstveni fond za osiguranje kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva za razvojne projekte u Bosni i Hercegovini.

Odredba stavka 2. ovoga članka na odgovarajući način odnosi se i na potrebite manjinske zajednice.

Članak 55.

Radi praćenja stanja gospodarskih odnosa i ulaganja Hrvata izvan Republike Hrvatske u Republiku Hrvatsku, Ured u suradnji s nadležnim tijelima Republike Hrvatske vodi sljedeće evidencije:

- o hrvatskim gospodarstvenicima u svijetu i hrvatskim gospodarstvenicima povratnicima i useljenicima (adresar),
- o ulaganjima Hrvata izvan Republike Hrvatske,
- o ulaganjima hrvatskih povratnika i useljenika,
- novčanih doznaka Hrvata izvan Republike Hrvatske,
- vanjsko-trgovinske bilance sa zemljama nastanjenja Hrvata izvan Republike Hrvatske,
- gospodarskih subjekata u Republici Hrvatskoj, čiji su vlasnici ili osnivači Hrvati izvan Republike Hrvatske, kao povratnici ili vanjski ulagači.

Nadležna tijela Republike Hrvatske dužna su Uredu dostavljati podatke za evidencije iz stavka 1. ovoga članka, pri čemu će se poštivati odredbe Zakona o zaštiti osobnih podataka.

V. POTICANJE POVRATKA HRVATSKIH ISELJENIKA I NJIHOVIH POTOMAKA U REPUBLIKU HRVATSKU I POTPORA POSEBNO UGROŽENIM SKUPINAMA HRVATA IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

Članak 56.

Republika Hrvatska omogućuje povratak hrvatskih iseljenika i useljavanje njihovih potomaka.

Članak 57.

U svrhu olakšavanja procesa integracije u hrvatsko društvo unutar Ureda ustrojava se „ured dobrodošlice“, u okviru kojega povratnici i useljenici, kao i svi drugi zainteresirani Hrvati izvan Republike Hrvatske, mogu dobiti potrebne informacije i pomoć u rješavanju pravnih i drugih pitanja, što uključuje i pomoć mentora/ savjetnika u prvim koracima integracije u hrvatsko društvo.

U okviru „ureda dobrodošlice“ pružaju se i informacije o carinskim povlasticama pri uvozu predmeta kućanstva i gospodarskog inventara kod povratka i useljenja u Republiku Hrvatsku te poreznim olakšicama za hrvatske povratnike/useljenike, fizičke i pravne osobe, pri njihovom nastanjenju i stupanju u poslovni odnos u Republici Hrvatskoj.

Poslove iz stavaka 1. i 2. ovoga članka obavljat će i uredi državne uprave na županijskoj razini.

Članak 58.

Ured će izraditi posebni Program dobrodošlice i prihvata za one Hrvate iz iseljništva/ dijaspore koji imaju namjeru povratka i useljenja.

*Potpora posebno ugroženim skupinama***Članak 59.**

Republika Hrvatska putem diplomatsko-konzularnih predstavništava, prati stanje ugroženih hrvatskih zajednica i pojedinaca u zemljama u kojima žive, te ih štiti i pomaže im, uključujući i mogućnost povratka/useljenja u Republiku Hrvatsku i integracije u hrvatsko društvo.

*Privlačenje učenika i studenata***Članak 60.**

Republika Hrvatska osigurava provedbu programa učenja hrvatskog jezika u Republici Hrvatskoj, stipendiranja učenika i studenata hrvatskog podrijetla koji se školuju ili pohađaju visoka učilišta u Republici Hrvatskoj i njihov smještaj u đačke i studentske domove.

Radi olakšavanja postupka upisa potiču se visokoškolske ustanove u Republici Hrvatskoj na donošenje upisnih kvota za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Prava na školarinu, smještaj i prehranu učenika i studenata Hrvata izvan Republike Hrvatske izjednačavaju se s pravima učenika i studenata iz Republike Hrvatske.

Hrvatske obrazovne i znanstvene institucije potiču se na osmišljavanje i provedbu projekata razmjene učenika i studenata Hrvata u Republici Hrvatskoj i Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Članak 61.

U svrhu boljeg upoznavanja Republike Hrvatske potiče se organiziranje dolaska mladeži hrvatskog podrijetla u Republiku Hrvatsku, provedba ljetnih/zimskih škola hrvatskog jezika, različitih kulturnih i obrazovnih programa, te stručne prakse i sezonskog rada učenika i studenata.

*Privlačenje znanstvenika***Članak 62.**

Vlada Republike Hrvatske putem nadležnih tijela razvija programe financiranja znanstvenih projekata u cilju privlačenja znanstvenika hrvatskog podrijetla iz svijeta.

Vlada Republike Hrvatske putem nadležnih tijela uspostavlja stalni program „virtualnog mentorstva“ između studenata i znanstvenika iz Republike Hrvatske sa studentima, znanstvenicima i gospodarstvenicima hrvatskog podrijetla u svijetu s ciljem transfera posebnih znanja i iskustava.

*Zapošljavanje Hrvata izvan Republike Hrvatske u skladu s potrebama tržišta rada***Članak 63.**

Ministarstvo nadležno za rad, u suradnji s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje, provodi projekte zapošljavanja Hrvata izvan Republike Hrvatske u skladu s potrebama i mogućnostima Republike Hrvatske.

U svrhu iz stavka 1. ovoga članka, Hrvatski zavod za zapošljavanje osigurava dostupnost strukturiranih evidencija o potrebama tržišta rada u Republici Hrvatskoj, a Ured putem diplomatsko-konzularnih predstavništava iste čini dostupnima Hrvatima izvan Republike Hrvatske.

*Olakšavanje povratka umirovljenika i drugih osoba***Članak 64.**

Republika Hrvatska sklapanjem međunarodnih ugovora o socijalnom i zdravstvenom osiguranju stvara uvjete za olakšavanje povratka umirovljenika i drugih osoba u Republiku Hrvatsku.

Članak 65.

Ured prikuplja podatke i vodi evidenciju o hrvatskim povratnicima i useljenicima.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Članak 66.**

Provedba ovoga Zakona u djelokrugu je Središnjeg državnog ureda za odnose s

Hrvatima izvan Republike Hrvatske, središnjih tijela državne uprave prema propisanom djelokrugu i ureda državne uprave u županijama.

Članak 67.

Tijela državne uprave koja u svojoj nadležnosti imaju poslove vezane uz odnose s Hrvatima izvan Republike Hrvatske prilagodit će svoj ustroj, djelovanje i razinu poslova odredbama ovoga Zakona.

Članak 68.

Vlada Republike Hrvatske imenovat će državnog tajnika Ureda u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Vlada Republike Hrvatske donijet će Uredbu o unutarnjem ustrojstvu Ureda, najkasnije u roku od 30 dana od dana imenovanja državnog tajnika.

Državni tajnik Ureda dužan je donijeti pravilnik o unutarnjem redu u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu Uredbe iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 69.

Vlada Republike Hrvatske i državni tajnik Ureda donijet će provedbene propise na koje su ovlaštene odredbama ovog Zakona, najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Zakon o Hrvatskoj matici iseljenika uskladit će se s odredbama ovoga Zakona u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Do stupanja na snagu zakona iz stavka 2. ovoga članka Hrvatska matica iseljenika djeluje sukladno Zakonu o Hrvatskoj matici iseljenika (Narodne novine, broj 59/90).

Članak 70.

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija nastavlja obavljati poslove iz svog djelokruga, koje preuzima Ured sukladno ovom Zakonu, do stupanja na snagu Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ureda iz članka 68. stavka 2. ovoga Zakona.

Stupanjem na snagu Uredbe iz članka 68. stavka 2. ovoga Zakona Ured preuzima od Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija opremu, pismohranu i drugu dokumentaciju, sredstva za rad, financijska sredstva osigurana za plaće i druga prava iz radnog odnosa, kao i druga financijska sredstva u odgovarajućem dijelu preuzetih poslova sukladno ovom Zakonu.

Stupanjem na snagu Uredbe iz članka 68. stavka 2. ovoga Zakona Ured preuzima državne službenike i namještenike Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija koji su zatečeni na obavljanju preuzetih poslova sukladno ovom Zakonu.

Državni službenici i namještenici zatečeni na obavljanju preuzetih poslova, nastavljaju s radom u Uredu i zadržavaju stečena diplomatska zvanja i status.

Po potrebi posla državni službenici i namještenici Ureda mogu biti upućeni na rad u diplomatsko-konzularna predstavništva na poslove vezane uz odnose s Hrvatima izvan Republike Hrvatske i druge poslove u skladu s njihovim kompetencijama, što će se urediti sporazumom između Ureda i ministarstva nadležnog za vanjske poslove.

Državni službenici i namještenici iz stavka 3. ovoga članka, nastavljaju s radom i zadržavaju plaće prema dosadašnjim propisima, do donošenja rješenja o rasporedu na radno mjesto sukladno Pravilniku o unutarnjem redu Ureda.

Članak 71.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. alineja 1., a u vezi s člankom 10. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98 – pročišćeni tekst, 113/2000, 124/2000 – pročišćeni tekst, 28/2001, 41/2001 – pročišćeni tekst, 55/2001 – ispravak, 76/2010 i 85/2010 – pročišćeni tekst).

II. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI, OSNOVNA PITANJA KOJA SE ZAKONOM PREDLAŽU UREDITI TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Ustavom Republike Hrvatske, člankom 10. stavkom 1., utvrđena je obveza Republike Hrvatske da štiti prava i interese svojih državljana koji žive ili borave u inozemstvu i promiče njihove veze s domovinom. Nadalje, člankom 10. stavkom 2. Ustava Republike Hrvatske jamči se osobita skrb i zaštita dijelovima hrvatskog naroda u drugim državama.

Briga o zaštiti prava i interesa Hrvata izvan Republike Hrvatske prema Zakonu o ustrojstvu i djelokrugu središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, br. 199/2003, 30/2004, 136/2004, 22/2005, 44/2006, 5/2008, 27/2008 i 77/2009) stavljena je u djelokrug Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija kao i drugih ministarstava koja u svom djelokrugu imaju neka od pitanja od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija te diplomatskih misija i konzularnih ureda Republike Hrvatske u inozemstvu (Narodne novine, br. 64/2008 i 18/2009) ustrojena je Samostalna služba za Hrvate u inozemstvu i kulturu koja između ostalog, skrbi o očuvanju nacionalnog identiteta svih generacija Hrvata u inozemstvu; potiče njihov povratak u Republiku Hrvatsku; vodi brigu o doseljenim Hrvatima i njihovoj prilagodbi životu u Republici Hrvatskoj; priprema i provodi natječaje usmjerene pružanju potpore Hrvatima u inozemstvu i doseljenim Hrvatima; brine o uvažavanju statusa hrvatskih autohtonih manjina i ostvarivanju njihovih manjinskih prava; te prati pravni i politički položaj Hrvata u inozemstvu.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 5. svibnja 2011. godine donijela Zaključak kojim je prihvatila Strategiju o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske u okviru koje je predviđena obveza donošenja posebnog Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, kao i obveza prilagodbe ustroja tijela državne uprave i Hrvatske matice iseljenika.

Republika Hrvatska nema jedinstveni zakon koji regulira ove odnose već po pojedinim ministarstvima i institucijama postoje parcijalna rješenja koja nedovoljno kvalitetno reguliraju ove odnose. Isto tako u Republici Hrvatskoj ne postoji posebno tijelo koje bi koordiniralo rad svih državnih institucija koje skrbe o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, a pokazalo se da postojeća institucionalna rješenja i prihvaćena praksa u odnosu na Hrvate izvan Republike Hrvatske nisu dovoljni.

Prilagođavanje hrvatskog zakonodavstva pravnoj stečevini Europske unije, u završnoj fazi zahtijevalo je i promjenu Ustava Republike Hrvatske, a jedno od pitanja koje je novelirano je i pitanje biračkog prava u izborima za Hrvatski sabor, predsjednika Republike Hrvatske i Europski parlament. Prema odredbi članka 45. stavka 2. Ustava u izborima za Hrvatski sabor, biračima koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, jamči se pravo na tri zastupnika u skladu sa zakonom. Birači koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj ostvaruju biračko pravo na biračkim mjestima u sjedištima diplomatsko-konzularnih predstavništava u stranoj državi u kojoj prebivaju. Tako se u Ustavu Republike Hrvatske, za Hrvate izvan Republike Hrvatske s hrvatskim državljanstvom pored obveze na skrb o zaštiti prava i interesa, osigurava i pravo na zastupljenost u Hrvatskom saboru, čime je najvišem pravnim aktom iskazano opredjeljenje Republike Hrvatske u odnosu na Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Republika Hrvatska ispunjavajući svoje ustavne obveze, trajno ulaže napore u stvaranje pravednog društva te zaštitu prava i interesa svih hrvatskih građana, kako u Republici Hrvatskoj tako i onih izvan Republike Hrvatske.

Strategijom koju je usvojila Vlada Republike Hrvatske usvojene su pretpostavke za izgradnju učinkovite, djelotvorne i sustavne suradnje Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, a prvi korak u realizaciji postavljenih ciljeva je donošenje Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske.

Predloženim Zakonom uređuju se odnosi Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, predlaže se osnivanje Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske, uvođenje Statusa Hrvata bez hrvatskog državljanstva, uređivanje odnosa između tijela koja u svom djelokrugu imaju poslove vezane za Hrvate izvan Republike Hrvatske, zaštita prava i interesa Hrvata izvan Republike Hrvatske kroz jačanje njihovih zajednica, te se propisuju mjere i aktivnosti za olakšavanje povratka i useljavanja.

U smislu ovog Zakona Hrvati izvan Republike Hrvatske su pripadnici suverenog i konstitutivnog hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini, pripadnici hrvatske manjine u europskim zemljama i Hrvati iseljenici u prekomorskim i europskim zemljama i njihovi potomci.

Prema predloženom Zakonu Republika Hrvatska svoj odnos s Hrvatima izvan Republike Hrvatske temelji na uzajamnoj suradnji i pružanju pomoći te jačanju njihovih zajednica uvažavajući pri tome sve posebnosti i različite potrebe hrvatskih zajednica izvan Republike Hrvatske. Isto tako poseban cilj proklamiran ovim Zakonom je povezivanje svih Hrvata, kako onih u Republici Hrvatskoj tako i onih izvan Republike Hrvatske u ostvarivanju hrvatskog kulturnog zajedništva kao skupa svih kulturnih, obrazovnih, znanstvenih, informativnih, gospodarskih, športskih i drugih društvenih djelatnosti bitnih za očuvanje i jačanje hrvatskoga identiteta i prosperiteta.

Kao nositelji odnosa i suradnje izdvojeni su Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Osnivanjem Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske određuje se središnje tijelo nadležno za područje odnosa između Republike Hrvatske i Hrvata izvan Republike Hrvatske kao i koordinaciju i nadzor svih aktivnosti između nadležnih ministarstava i ostalih nositelja suradnje.

Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske je savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske koje pruža pomoć Vladi Republike Hrvatske u kreiranju i provedbi politike, aktivnosti i programa u odnosu na Hrvate izvan Republike Hrvatske. Članovi Savjeta su predstavnici Hrvata izvan Republike Hrvatske i članovi po položaju. Savjet Vlade Republike Hrvatske, osim što ima ulogu savjetodavnog tijela, ujedno je i tijelo u kojem Hrvati izvan Republike Hrvatske, po načelu reprezentativnosti imaju pravo na zastupljenost svojih predstavnika, a predlažu ih iz redova najznačajnijih i najbrojnijih udruga, organizacija, institucija ili drugih oblika organiziranja, na mandat od četiri godine. Članovi Savjeta po položaju sudjeluju u radu Savjeta ali bez prava glasa.

Posebnom glavom u predloženom Zakonu uređuje se zaštita prava i interesa Hrvata izvan Republike Hrvatske te jačanje njihovih zajednica s ciljem očuvanja hrvatskog jezika, kulture i identiteta te njihovog informiranja i povezivanja. Posebnim odredbama uređuju se pitanja vezana uz uvođenje „Statusa Hrvata bez hrvatskog državljanstva“ kojeg mogu steći Hrvati izvan Republike Hrvatske bez hrvatskog državljanstva, njihovi supružnici koji nemaju hrvatsko podrijetlo, njihova djeca te prijatelji hrvatskog naroda i Republike Hrvatske koji njeguju hrvatski identitet i promiču hrvatsko kulturno zajedništvo. O zahtjevima za stjecanje Statusa odlučuje Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Osobe kojima je priznat Status Hrvata bez hrvatskog državljanstva u smislu ovoga Zakona neće se smatrati strancima pri ostvarivanju pogodnosti u području školskog i visokoškolskog obrazovanja, zapošljavanja, natječaja i stipendija, i drugo, što će se urediti posebnim zakonima.

Specifičnost među predviđenim pogodnostima predstavlja „Hrvatska kartica“ (Croatia Card) kojom zainteresirane institucije i gospodarski subjekti omogućavaju Hrvatima izvan Republike Hrvatske povoljniji pristup određenim uslugama, povoljnije uvjete turističkih putovanja, organiziranog boravka i sudjelovanja na kulturnim događanjima. Državnom tajniku Ureda daje se ovlast da donese pravilnik kojim će se detaljnije urediti područja pogodnosti i način izdavanja „Hrvatske kartice“.

Razvoj suradnje s Hrvatima izvan Republike Hrvatske predviđa se kroz kulturnu, obrazovnu i znanstvenu, gospodarsku, sportsku i drugu suradnju. Razvoj gospodarske suradnje temelji se na povezivanju hrvatskih gospodarstvenika izvan Republike Hrvatske s gospodarstvenicima u Republici Hrvatskoj te poticanju ulaganja posebno u proizvodnju i turizam. Isto tako Republika Hrvatska, u suradnji s gospodarstvenicima hrvatskog podrijetla, poticat će provedbu razvojnih projekata na područjima od posebne državne skrbi, manje razvijenim područjima i drugim područjima od gospodarskog interesa. Prioritetno Republika Hrvatska poticat će razvojne projekte koji sadrže programe zapošljavanja povratnika i useljenika. Vlada Republike Hrvatske će urediti pitanje financiranja programa mikrokreditiranja obiteljskih gospodarstava i obrta, te osnivanje jamstvenog fonda za osiguranje kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva povratnika i useljenika u Republiku Hrvatsku, a sukladno važećim propisima osigurati će se financiranje razvojnih projekata u Bosni i Hercegovini i razvojnih projekata za potrebite manjinske zajednice.

Radi praćenja stanja gospodarskih odnosa i ulaganja Hrvata izvan Republike Hrvatske u Republiku Hrvatsku, Ured u suradnji s nadležnim tijelima Republike Hrvatske vodit će propisane evidencije o gospodarstvenicima, ulaganjima te novčanim doznakama Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Republika Hrvatska omogućuje povratak hrvatskih iseljenika i useljavanje njihovih potomaka i olakšavanje procesa integracije u hrvatsko društvo. Unutar Središnjeg državnog

ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske ustrojava se „ured dobrodošlice“ kao unutarnja ustrojstvena jedinica zadužena za pružanje potrebnih informacija i pomoći u rješavanju pravnih i drugih pitanja. Također propisuje se i obveza izrade programa dobrodošlice za Hrvate iz iseljeništa/dijasporu koji imaju namjeru povratka i useljenja.

U odredbi članka 10. propisana je ovlast Hrvatskome saboru da na prijedlog Vlade Republike Hrvatske donose odluku o proglašenju „Dana Hrvata izvan Republike Hrvatske“. Namjera je da se pri određivanju tog dana uzmu u obzir prijedlozi samih Hrvata izvan Republike Hrvatske koji će svoj prijedlog moći dati kroz rad u Savjetu i znanstvenika koji se posebno bave proučavanjem ovog područja. Isto tako člankom 11. daje se Vladi Republike Hrvatske ovlast za dodjelu posebnih priznanja zaslužnim osobama, udrugama i institucijama, za izniman doprinos jačanju odnosa i suradnje između Republike Hrvatske i Hrvata izvan Republike Hrvatske. Vlada Republike Hrvatske će uredbom detaljnije propisati kriterije za dodjelu priznanja, nazive i predlagatelje priznanja.

Zakon predviđa izdvajanje određenih poslova iz Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija i njihovo preuzimanje u Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, rokove preuzimanja poslova te rokove donošenja podzakonskih propisa i novog zakona o Hrvatskoj matici iseljenika.

Obrazloženja odredbi predloženog Zakona

Uz članak 1.

Člankom 1. propisuje se koji je predmet uređenja ovog Zakona. S obzirom da se ova materija prvi puta uređuje zakonski navedeni su najvažniji dijelovi Zakona. Prema odredbi članka 1. ovim Zakonom uređuju se odnosi Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, osnivaju se Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske, uvodi se Status Hrvata bez hrvatskog državljanstva, uređuju se odnosi između tijela koja u svom djelokrugu imaju poslove vezane za Hrvate izvan Republike Hrvatske, uređuje se zaštita prava i interesa Hrvata izvan Republike Hrvatske te jačanje njihovih zajednica, način ostvarivanja suradnje s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, propisuju se mjere i aktivnosti pri povratku i useljavanju kao i druga pitanja od značaja za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Uz članak 2.

Ovim člankom jasno je propisano na koje skupine Hrvata izvan Republike Hrvatske se Zakon odnosi s obzirom na zemlje u kojima žive i njihovom položaju u tim zemljama. S obzirom na specifičnosti Hrvati izvan Republike Hrvatske u smislu ovog Zakona su: pripadnici suverenog i konstitutivnog hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini, pripadnici hrvatske manjine u europskim zemljama i Hrvati iseljenici u prekomorskim i europskim zemljama i njihovi potomci.

Uz članak 3.

Ovim člankom se nastavno na članak 2. razrađuje u kojem statusnom položaju Hrvati izvan Republike Hrvatske mogu biti u Republici Hrvatskoj. Tako je propisano da se ovaj Zakon odnosi na Hrvate izvan Republike Hrvatske s hrvatskim državljanstvom, sa „Statusom Hrvata

bez hrvatskog državljanstva, i na Hrvate izvan Republike Hrvatske bez hrvatskog državljanstva i bez Statusa.

Uz članak 4.

Ovim člankom želi se naglasiti povezanost Hrvata izvan Republike Hrvatske s Hrvatima u Republici Hrvatskoj te se propisuje da su ravnopravan dio jednog i nedjeljivog hrvatskog naroda.

Uz članak 5.

Ovim člankom naglašava se na kojim načelima Republika Hrvatska temelji svoj odnos s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, a sve u cilju promicanja veza s Republikom Hrvatskom. Tako je propisano da slijedom Ustavom i Strategijom o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Strategija) preuzetih obveza Republika Hrvatska, svoj odnos s Hrvatima izvan Republike Hrvatske temelji na uzajamnoj suradnji i pružanju pomoći te jačanju njihovih zajednica, uvažavajući pri tome sve posebnosti i različite potrebe hrvatskih zajednica izvan Republike Hrvatske.

Uz članke 6.- 11.

Ovim člancima utvrđeni su temeljni principi na kojima Republika Hrvatska gradi odnos prema Hrvatima izvan Republike Hrvatske u političkom, društvenom, kulturnom i gospodarskom području. Tako je člankom 6. utvrđeno opredjeljenje da skrb za Hrvate izvan Republike Hrvatske predstavlja sastavni dio unutarnje i vanjske politike. Iznijeto je zauzimanje Republike Hrvatske za provedbu svih dvostranih i mnogostranih međunarodnih ugovora i ostalih međunarodnih instrumenata kojima se štite interesi, prava i položaj Hrvata izvan Republike Hrvatske. Isto tako posebnim odredbama naglašava se zauzimanje Republike Hrvatske za priznanje i unaprjeđenje položaja hrvatske manjine u državama u kojima žive i za puno ostvarenje jednakopravnosti i konstitutivnosti hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Člankom 9. uvodi se pojam „Hrvatskog kulturnog zajedništva“ kao skupa svih kulturnih, obrazovnih, znanstvenih, informativnih, gospodarskih, športskih i drugih društvenih djelatnosti bitnih za očuvanje i jačanje hrvatskog identiteta i prosperiteta. Člankom 10. propisano je da Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske donosi odluku o proglašenju „Dana Hrvata izvan Republike Hrvatske“, a člankom 11. daje se Vladi Republike Hrvatske ovlast za dodjelu posebnih priznanja zaslužnim osobama, udrugama i institucijama za izniman doprinos jačanju odnosa i suradnje između Republike Hrvatske i Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Uz članke 12. – 16.

U glavi II. „Nositelji odnosa i suradnje“ u člancima 12. – 17. sadržane su odredbe o Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske, kao središnjem tijelu državne uprave nadležnom za područje odnosa između Republike Hrvatske i Hrvata izvan Republike Hrvatske. Člankom 13. taksativno je propisan djelokrug Ureda a člankom 14. propisano je da Uredom upravlja državni tajnik kojeg imenuje Vlada na prijedlog predsjednika/ce Vlade i a za svoj rad odgovara predsjedniku/ci Vlade. Predviđeno je da državni tajnik ima tri zamjenika i to za pitanja iz područja kulture, obrazovanja, znanosti i športa, za gospodarstvo, te za statusna pitanja i pravni položaj Hrvata izvan Republike Hrvatske. Iza stavka 2. dodana je odredba sukladno kojoj se predviđa imenovanje savjetnika

s posebnim položajem Hrvata u Bosni i Hercegovini, hrvatske manjine te hrvatskog iseljeničtva/dijaspore. U članku 16. taksativno se navode ostali nositelji suradnje.

Uz članke 17. – 29.

Člancima 17. – 29. uređena su sva pitanja vezana uz osnivanje Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske kao savjetodavnog tijela koje pruža pomoć Vladi Republike Hrvatske u kreiranju i provedbi politike, aktivnosti i programa u odnosu na Hrvate izvan Republike Hrvatske. Članovi Savjeta su predstavnici Hrvata izvan Republike Hrvatske i članovi po položaju. Utvrđen je mehanizam imenovanja članova Savjeta predstavnika Hrvata izvan Republike Hrvatske. Zastupljenost predstavnika Hrvata izvan Republike Hrvatske u Savjetu određuje se sukladno brojnosti i značaju Hrvata u državama u kojima žive, njihovoj aktivnosti i povezanosti s Republikom Hrvatskom. Članovi Savjeta po položaju taksativno su navedeni u članku 22. Ujedno člankom 27. propisano je da članovi Savjeta po položaju sudjeluju u radu Savjeta bez prava glasa. Prema članku 25. predsjednik Savjeta bira se na prijedlog i iz redova predstavnika Hrvata izvan Republike Hrvatske, a druga pitanja od značaja za ustroj i rad Savjeta propisat će se Poslovníkom o radu Savjeta. Predviđene su i odredbe po kojima će se prvi puta sazvati Savjet i usvojiti Poslovník o radu, dvotrećinskom većinom glasova članova Savjeta s pravom glasa. Sukladno članku 28. Savjet se sastaje najmanje jednom godišnje u Republici Hrvatskoj. Administrativne i tehničke poslove za Savjet obavlja Ured.

Uz članak 30.

Ovom odredbom propisana je dužnost nadležnih ministarstva, koja u svom djelokrugu imaju poslove vezane uz odnose s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, koordiniraju obavljanje tih poslova s Uredom. Stavkom 2. utvrđuje se da ministarstvo nadležno za vanjske poslove u suradnji s Uredom brine o statusu Hrvata izvan Republike Hrvatske te uspostavlja, održava i promiče veze sa svih njihovim oblicima organiziranja u državama u kojima žive.

Uz članak 31.

Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske, kao matično radno tijelo Hrvatskog sabora u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti surađuje s Uredom i Savjetom u ostvarivanju ciljeva iz ovog Zakona i Strategije. Isto tako propisano je da Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske na svoje sjednice po potrebi poziva državnog tajnika Ureda.

Uz članak 32.

Hrvatska matica iseljenika osnovana je Zakonom o Hrvatskoj matici iseljenika 1990. godine (Narodne novine, broj 59/90) i od tada Zakon nije mijenjan. Zbog potrebe da predloženi Zakon o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske obuhvati sve subjekte važne za uređenje pitanja odnosa s Hrvatima izvan Republike Hrvatske članak 32. uređuje najznačajnija pitanja vezana uz Hrvatsku maticu iseljenika. Prije svega u stavku 1. utvrđuje se da je Hrvatska matica iseljenika svojim djelovanjem usmjerena na očuvanje i razvoj hrvatskog nacionalnog, jezičnog i kulturnog identiteta Hrvata izvan Republike Hrvatske. Zbog potrebe donošenja novog Zakona o Hrvatskoj matici iseljenika u stavku 2. članka 32. propisano je da se osnivanje, status i poslovi Hrvatske matice iseljenika uređuju posebnim zakonom, a stavicima 3. i 4. članka 32. utvrđen je odnos osnivača tj. Republike Hrvatske i Hrvatske matice iseljenika. Prema odredbi stavka 4. Statut se donosi uz suglasnost

Vlade Republike Hrvatske.

Uz članke 33. – 35.

Glava III. „Zaštita prava i interesa Hrvata izvan Republike Hrvatske te jačanja njihovih zajednica“ obuhvaća članke 33. – 45., a usmjerena je konkretno na pitanje zaštite prava i interesa Hrvata izvan Republike Hrvatske, te na jačanje njihovih zajednica. Člancima 33. – 35. regulira se zaštita prava i interesa kroz izravnu pomoć Republike Hrvatske za besplatno učenje početnih semestara hrvatskog jezika u Republici Hrvatskoj, za pokretanje programa učenja hrvatskog jezika i kulture, e-obrazovanja, za osnivanje lektorata hrvatskog jezika i književnosti na stranim visokim učilištima, utemeljenje katedre za hrvatski jezik i za stipendiranje učenika i studenata u njihovim lokalnim sredinama i u Republici Hrvatskoj. Propisana je ovlast državnom tajniku Ureda za donošenje pravilnika u svezi sa stavkom 1. i stavkom 5. članka 33. Člankom 34. preuzima se obveza na informiranje Hrvata izvan Republike Hrvatske putem internetskih tehnologija, prikladnih publikacija i medija. Predviđa se da Hrvatska radiotelevizija kao javna ustanova, temeljem svojih zakonskih obveza izrađuje plan i program rada za radio, televiziju i javne radiodifuzijske usluge za Hrvate izvan Republike Hrvatske i za usklađivanje termina emitiranja, te obveza na dostupnost tih programa. Stavkom 4. članka 34. utvrđen je javni interes za ustrojavanje otvorenog međunarodnog multimedijalnog programa te će Hrvatska radiotelevizija proizvoditi i objavljivati multimedijalni program s višejezičnim televizijskim i radijskim sadržajima, što će se urediti ugovorom između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske radiotelevizije. Prema članku 35. preuzima se obveza poticanja gospodarske aktivnosti Hrvata u susjednim i okolnim zemljama s ciljem očuvanja, opstanka i razvoja njihovih zajednica.

Uz članke 36. – 45.

Ovim člancima uređuju se statusna pitanja važna za Hrvate izvan Republike Hrvatske a odnose se na ubrzavanje primitka u hrvatsko državljanstvo i uvođenje „Statusa Hrvata bez hrvatskog državljanstva“. Prema članku 37. Status Hrvata bez hrvatskog državljanstva mogu dobiti Hrvati izvan Republike Hrvatske bez hrvatskog državljanstva, supružnici koji nemaju hrvatsko podrijetlo, njihova djeca (rođena i posvojena), te prijatelji hrvatskog naroda i Republike Hrvatske koji njeguju hrvatski identitet i promiču hrvatsko kulturno zajedništvo. Priznavanje Statusa Hrvata bez hrvatskog državljanstva ne prejudicira pripadnost hrvatskom narodu u postupku primitka u hrvatsko državljanstvo. Propisan je postupak za dobivanje Statusa pa se prema predloženim odredbama zahtjev podnosi Uredu putem diplomatskih misija i konzularnih ureda Republike Hrvatske. Ured o zahtjevu odlučuje rješenjem. Protiv rješenja može se podnijeti žalba u roku od petnaest dana od dana dostave rješenja. O žalbama odlučuje Povjerenstvo sastavljeno od tri člana koje imenuje Vlada Republike Hrvatske. Pripadnici hrvatskog naroda, njihovi supružnici i djeca uz zahtjev prilažu dokaz o pripadnosti hrvatskom narodu. Stranci, prijatelji hrvatskog naroda i Republike Hrvatske, uz zahtjev prilažu odgovarajuću dokumentaciju kojom potvrđuju predanost njegovanju hrvatskog identiteta i promicanju hrvatskog kulturnog zajedništva (preporuke udruga i institucija hrvatskih zajednica, potvrde o članstvu u hrvatskim organizacijama i dr.). Nadalje propisuju se tri načina prestanka Statusa i to dobivanjem hrvatskog državljanstva, odricanjem i oduzimanjem. Isto tako Status Hrvata bez hrvatskog državljanstva prestaje oduzimanjem ako osoba svojim ponašanjem šteti ugledu Republike Hrvatske i hrvatskih zajednica. Osobe kojima je priznat Status Hrvata bez hrvatskog državljanstva u smislu ovoga Zakona neće se smatrati strancima pri ostvarivanju pogodnosti u području školskog i visokoškolskog obrazovanja, zapošljavanja, natječaja i stipendija, zdravstvenog osiguranja i drugo, što će se

urediti posebnim zakonima.

Nadležni ministri ovlašćuju se da donesu provedbene propise za ostvarivanje prava iz stavka 1. članka 41. ovog Zakona.

Člankom 42. utvrđuju se pogodnosti za Hrvate bez hrvatskog državljanstva i bez Statusa na način da im se omogući pojednostavljeni i ubrzani postupak stjecanja privremenog boravka, radnih i poslovnih dozvola i drugih pogodnosti sukladno posebnim zakonima. Specifičnost među predviđenim pogodnostima je „Hrvatska kartica“ kojom zainteresirane institucije i gospodarski subjekti omogućavaju Hrvatima izvan Republike Hrvatske povoljniji pristup određenim uslugama, povoljnije uvjete turističkih putovanja, organiziranog boravka i sudjelovanja na kulturnim događanjima.

Članak 44. uključivanje u društveni i politički život. Pitanje uključivanja u Hrvatski sabor uređeno je i Ustavom kao najvišem pravnom aktu u Republici Hrvatskoj, a ovim Zakonom to uključivanje ostvaruje se kroz Savjet Vlade Republike Hrvatske.

Prema članku 45. u provedbi vanjske politike Republika Hrvatska vodi brigu da diplomatsko-konzularna predstavništva rade na ostvarivanju ciljeva propisanih ovim Zakonom. Putem ministarstva nadležnog za vanjske poslove Ured je povezan i surađuje s diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske.

Uz članke 46. – 55.

Razvoj suradnje s Hrvatima izvan Republike Hrvatske obuhvaća pitanje kulturne obrazovne, športske i gospodarske suradnje, vođenja gospodarskih evidencija i statistika i poticanja znanstveno-istraživačkog rada o Hrvatima izvan Republike Hrvatske. Razvoj gospodarske suradnje temelji se na povezivanju hrvatskih gospodarstvenika izvan Republike Hrvatske s gospodarstvenicima u Republici Hrvatskoj te poticanju ulaganja posebno u proizvodnju i turizam. Isto tako Republika Hrvatska, u suradnji s gospodarstvenicima hrvatskog podrijetla, poticat će provedbu razvojnih projekata na područjima od posebne državne skrbi, manje razvijenim područjima i drugim područjima od gospodarskog interesa. Prioritetno Republika Hrvatska poticat će razvojne projekte koji sadrže programe zapošljavanja povratnika i useljenika. Vlada Republike Hrvatske će prema članku 54. urediti pitanje financiranja programa mikrokreditiranja obiteljskih gospodarstava i obrta, te osnivanje jamstvenog fonda za osiguranje kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva povratnika i useljenika u Republiku Hrvatsku, a sukladno važećim propisima osigurat će se financiranje razvojnih projekata u Bosni i Hercegovini i razvojnih projekata za potrebite manjinske zajednice.

Radi praćenja stanja gospodarskih odnosa i ulaganja Hrvata izvan Republike Hrvatske u Republiku Hrvatsku, Ured u suradnji s nadležnim tijelima Republike Hrvatske vodit će propisane evidencije o gospodarstvenicima, ulaganjima te novčanim doznakama Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Uz članke 56. – 65.

Republika Hrvatska omogućuje povratak hrvatskih iseljenika i useljavanje njihovih potomaka u Republiku Hrvatsku kao i olakšavanje procesa integracije u hrvatsko društvo.

Člankom 57. propisuje se ustrojavanje „ureda dobrodošlice“ kao unutarnje ustrojstvene jedinice Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske u okviru kojega povratnici i useljenici mogu dobiti potrebne informacije i pomoć u rješavanju pravnih i drugih pitanja. Također propisuje se i obveza izrade programa dobrodošlice za Hrvate iz iseljništva/dijaspore koji imaju namjeru povratka i useljenja. Predviđena je i obveza da se u

okviru ureda državne uprave na županijskoj razini obavljaju poslovi iz stavaka 1. i 2. ovoga članka.

Predviđeno je i financiranje znanstvenih projekata u cilju privlačenja znanstvenika hrvatskog podrijetla iz svijeta te uspostavljanje stalnog programa „virtualnog mentorstva“ između studenata i znanstvenika iz Republike Hrvatske sa znanstvenicima i gospodarstvenicima hrvatskog podrijetla u svijetu s ciljem transfera posebnih znanja i iskustava (članak 62.).

Članak 63. uređuje pitanje zapošljavanja Hrvata izvan Republike Hrvatske u skladu s potrebama tržišta rada te se utvrđuju obveze Hrvatskom Zavodu za zapošljavanje, a članak 64. potvrđuje opredjeljenje Republike Hrvatske da i dalje sklapanjem međunarodnih ugovora o socijalnom i zdravstvenom osiguranju stvara uvjete za olakšavanje povratka umirovljenika i drugih osoba u Republici Hrvatskoj.

Članak 65. propisuje obvezu da Ured prikuplja podatke i vodi evidenciju o hrvatskim povratnicima i useljenicima.

Uz članke 66. - 71.

Prijelazne i završne odredbe ovog Zakona propisuju obveze nadležnih tijela i dužnosnika za provedbu Zakona. Obzirom da Zakon predviđa izdvajanje dijela poslova iz Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija i njihovo preuzimanje u Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske propisani su rokovi preuzimanja poslova, državnih službenika i namještenika te rokovi za donošenja podzakonskih propisa i novog Zakona o Hrvatskoj matici iseljenika. Prema odredbi članka 69. stavka 3. do stupanja na snagu novog Zakona o Hrvatskoj matici iseljenika ista djeluje sukladno Zakonu o Hrvatskoj matici iseljenika (Narodne novine, broj 59/90).

Nadalje člankom 70. uređuje se pitanje preuzimanja opreme, pismohrane, sredstava za rad i financijskih sredstava u dijelu preuzetih poslova sukladno ovome Zakonu. Stavcima 4. i 5. uređena su pitanja zadržavanja stečenog diplomatskog zvanja i mogućnosti upućivanja preuzetih službenika na rad u diplomatsko-konzularna predstavništva.

Člankom 71. utvrđeno je stupanje na snagu Zakona osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2011. godinu, na pozicijama ministarstava koja u svom djelokrugu imaju poslove vezane za Hrvate izvan Republike Hrvatske, već će se ista osigurati preraspodjelom i u okviru granica planiranih limita navedenih ministarstava.

IV. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA

Razlike između rješenja koja se predlažu u odnosu na rješenja iz Prijedloga zakona nastale su kao rezultat prihvaćenih prijedloga i primjedbi iznesenih u raspravi u Hrvatskom saboru a sastoje se u sljedećem:

U članku 14. stavak 2. izmijenjen je i sada glasi: *Državni tajnik ima tri zamjenika za područja kulture, obrazovanja, znanosti i športa, za gospodarstvo, te za statusna pitanja i pravni*

položaj Hrvata izvan Republike Hrvatske. Iza stavka 2. dodana je odredba sukladno kojoj se predviđa imenovanje savjetnika s posebnim položajem i to za pitanja Hrvata u Bosni i Hercegovini, hrvatske manjine te hrvatskog iseljništva/dijaspore. Razlog za predložene korekcije prvenstveno je sadržan u namjeri predlagatelja da se osigura unutarjni ustroj Ureda po linijama rada i područjima koja su najznačajnija za Hrvate koji žive izvan Republike Hrvatske, te da se ujedno osigura praćenje specifičnih potreba Hrvata iz Bosne i Hercegovine, hrvatske manjine i hrvatskog iseljništva/dijaspore.

U članku 22. izvršene su manje izmjene iz nomotehničkih razloga na način da se brišu zagrade i kratice institucija: HAZU, HGK, HUP. U istom članku alineja 12. mijenja se i glasi: predstavnici Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske obrtničke komore.

U članku 26. brisan je stavak 1. kojim je bilo predviđeno osnivanje „Užeg tijela Savjeta“ kojeg čine predsjednik, potpredsjednici i izabrani predstavnici Hrvata izvan RH zaduženi za pojedina područja rada iz razloga što će se to pitanje urediti Poslovníkom o radu Savjeta. Time je uvažena primjedba zastupnika SDP-a g. Ive Jelušića koji smatra da se radi o preopćenitom izričaju.

Uvažavajući primjedbu zastupnice Tanje Vrbat u članku 31. izvršena je korekcija odredbe o načinu sudjelovanja državnog tajnika Ureda u radu Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske u Hrvatskome saboru. Zbog izuzetne važnosti da se takova suradnja osigura i da ona ima kontinuitet sada je propisano da Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske na svoje sjednice po potrebi poziva državnog tajnika Ureda.

Na temelju rasprave održane u Hrvatskom saboru i prijedloga zastupnika HDZ-a Ivana Bagarića u članku 34. precizirana je odredba stavka 4. Kojim je propisano da je informiranje Hrvata izvan Republike Hrvatske i promocija Republike Hrvatske u svijetu od javnog interesa te će Hrvatska radiotelevizija proizvoditi i objavljivati multimedijalni program s višejezičnim televizijskim i radijskim sadržajima što će se urediti ugovorom između Vlade RH i Hrvatske radiotelevizije.

U članku 36. Zakona iza riječi „Republike Hrvatske“ brišu se riječi: „uvažavajući vjerodostojnu dokumentaciju koja potvrđuje izjašnjavanje o pripadnosti hrvatskom narodu“ tako da odredba sada glasi: *Sukladno Zakonu o hrvatskom državljanstvu, ubrzo će se primitak u hrvatsko državljanstvo Hrvata izvan Republike Hrvatske.* Ova izmjena izvršena je radi preciznosti odredbe i usklađenosti sa Zakonom o hrvatskom državljanstvu a time je i prihvaćena primjedba iznijeta od gospodina Bore Grubišića, zastupnika HDSSB-a.

Precizirana je i odredba članka 37. stavka 2. Te je propisano da priznavanje Statusa Hrvata bez hrvatskog državljanstva ne prejudicira pripadnost hrvatskom narodu u postupku primitka u hrvatsko državljanstvo. Time je ova odredba usklađena i sa odredbama Zakona o hrvatskom državljanstvu.

U članku 39. stavak 2. mijenja se tako da glasi: *Stranci, prijatelji hrvatskog naroda i Republike Hrvatske, uz zahtjev prilažu odgovarajuću dokumentaciju kojom se potvrđuje predanost njegovanju hrvatskog identiteta i promicanju hrvatskog kulturnog zajedništva (preporuke udruga i institucija hrvatskih zajednica, potvrde o članstvu u hrvatskim organizacijama i dr.)* U svezi s ovom odredbom iznijeta je primjedba zastupnice Tatjane Šimac-Bonačić u ime Kluba SDP-a te je odredba izmijenjena kako bi bila preciznija u izričaju odnosno iz nove odredbe jasan je minimalan kriterij temeljem kojeg stranci, prijatelji

hrvatskog naroda i RH mogu ostvariti „Status Hrvata bez hrvatskog državljanstva“.

Zbog nejasnoća u Prijedlogu zakona izvršena je korekcija u članku 57. stavak 1. na način da je sada propisano „*unufar Ureda ustrojava se „ured dobrodošlice“*“. Primjedbe su iznijeli zastupnica Tatjana Šimac-Bonačić u ime Kluba SDP-a, zastupnica Tanja Vrbat i zastupnica Ingrid Antičević-Marinović. Namjera Vlade Republike Hrvatske kao predlagatelja zakona nije ustrojavanje posebnog ureda već se radi o unutarnjoj ustrojstvenoj jedinici Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Ovaj ured bit će sukladno zakonskoj odredbi predviđen u Uredbi o unutarnjem ustrojstvu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske kao podzakonskom propisu koji se donosi u skladu s ovim Zakonom ali i Zakonom o sustavu državne uprave.

U članku 41. stavak 1. mijenja se tako da sada glasi: *Osobe kojima je priznat Status Hrvata bez hrvatskog državljanstva u smislu ovoga Zakona neće se smatrati strancima pri ostvarivanju pogodnosti u području školskog i visokoškolskog obrazovanja, zapošljavanja, natječaja i stipendija, zdravstvenog osiguranja i drugo, što će se urediti posebnim zakonima.* Ovakva izmjena izvršena je nastavno na primjedbu zastupnice Tanje Vrbat, iz razloga što je izričaj odredbe iz Prijedloga zakona bio neprecizan u odnosu na odredbe iz Zakona o strancima. Stoga se sada predlaže izričaj koji uvažava stvarne mogućnosti poboljšanja statusnog položaja Hrvata izvan Republike Hrvatske koji nemaju hrvatsko državljanstvo vežući te mogućnosti uz područja pogodnosti.

Zastupnice u Hrvatskome saboru Tatjana Šimac-Bonačić, Tanja Vrbat i zastupnik Ivo Jelušić izrazili su dvojbe u vezi s uvođenjem „Hrvatske kartice“ te ukazali na moguće troškove za Republiku Hrvatsku vezane uz provedbu. Iskazana je bojazan da će uvođenje ove kartice značiti preuzimanje troškova povoljnijeg pristupa određenim uslugama, putovanjima i kulturnim događajima na teret Republike Hrvatske. Namjera predlagatelja je upravo suprotna tome. Isto tako iskustva sa uvođenjem ovakvih kartica na lokalnoj razini ali i u Europi ukazuju da se radi o vrlo uspješnim projektima kojima se omogućuju povoljnosti za korisnike od strane zainteresiranih institucija i gospodarskih subjekata bez dodatnih troškova za državu. Odredba je stoga precizirana u članku 43. i sada glasi: *Uvodi se „Hrvatska kartica“ (Croatia Card) kojom zainteresirane institucije i gospodarski subjekti omogućavaju Hrvatima izvan Republike Hrvatske povoljniji pristup određenim uslugama, povoljnije uvjete turističkih putovanja, organiziranog boravka i sudjelovanja na kulturnim događanjima.*

Izvršene su i korekcije u članku 70. kojim se uređuje pitanje preuzimanja opreme, pismohrane, sredstava za rad i financijskih sredstava u dijelu preuzetih poslova sukladno ovome Zakonu. Odredbe su precizirane a dodatno je uređeno i pitanje zadržavanja stečenog diplomatskog zvanja i mogućnosti upućivanja preuzetih službenika na rad u diplomatsko-konzularna predstavništva.

V. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA KOJI SU BILI DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA, A KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO I ZBOG KOJIH RAZLOGA

Članci 52., 53. i 54. Zakona govore o razvoju suradnje s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, konkretno o gospodarskoj suradnji. Zastupnica Ingrid Antičević-Marinović smatra da je poglavlje gospodarske suradnje nedorečeno, a zastupnik Damir Kajin u ime Kluba IDS-a istaknuo je potrebu veće prisutnosti hrvatskih tvrtki u Bosni i Hercegovini. Republika Hrvatska ne može utjecati na poslovnu politiku privatnih tvrtki ali navedenim mjerama u

poglavlju gospodarske suradnje Zakona poticat će se stvaranje povoljnijeg okruženja za razvoj gospodarske suradnje. Tako čl. 53. glasi: *Republika Hrvatska, kao oblik gospodarske suradnje s Hrvatima u Bosni i Hercegovini, susjednim i ostalim zemljama, potiče prekograničnu i regionalnu suradnju kroz vlastite projekte i pomoć pri kandidiranju na natječajima za fondove Europske unije.* Razvoj gospodarske suradnje temelji se na povezivanju hrvatskih gospodarstvenika izvan Republike Hrvatske s gospodarstvenicima u Republici Hrvatskoj te poticanju ulaganja posebno u proizvodnju i turizam. Isto tako Republika Hrvatska, u suradnji s gospodarstvenicima hrvatskog podrijetla, poticat će provedbu razvojnih projekata na područjima od posebne državne skrbi, manje razvijenim područjima i drugim područjima od gospodarskog interesa. Prioritetno Republika Hrvatska poticat će razvojne projekte koji sadrže programe zapošljavanja povratnika i useljenika. Vlada Republike Hrvatske će prema članku 54. urediti pitanje financiranja programa mikrokreditiranja obiteljskih gospodarstava i obrta, te osnivanje jamstvenog fonda za osiguranje kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva povratnika i useljenika u Republiku Hrvatsku, a sukladno važećim propisima osigurati će se financiranje razvojnih projekata u Bosni i Hercegovini i razvojnih projekata za potrebite manjinske zajednice.

Zastupnici Damir Kajin, Boro Grubišić i Ingrid Antičević-Marinović smatraju da Ured neće moći obavljati svoju zadaću bez dodatnih financijskih sredstava. Obrazloženje: Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u Državnom proračunu RH za 2011. g., iz razloga što na pozicijama ministarstava koja u svom djelokrugu imaju poslove vezane za Hrvate izvan Republike Hrvatske postoje planirana sredstva za te namjene pa će se preraspodjelom osigurati obavljanje zadaća novog Ureda.

Zastupnik Boro Grubišić predlaže osnivanje ministarstva iseljništva, te je postavljeno pitanje što je sa ministarstvima odnosno službenicima koji se bave pitanjem Hrvata izvan Republike Hrvatske kada se osnuje Ured. Sukladno čl. 67. predviđeno je da, tijela državne uprave koja u svojoj nadležnosti imaju poslove vezane uz odnose s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, prilagode svoj ustroj, djelovanje i razinu poslova odredbama ovoga Zakona. Također, Uredu je zakonom određena koordinativna uloga svih aktivnosti između nadležnih ministarstava i ostalih nositelja odnosa i suradnje pa je ocijenjeno dovoljnim ustrojavanje Ureda koji ima status središnjeg tijela državne uprave i svoju samostalnost.

Zastupnik Boro Grubišić smatra da osnivanjem središnjeg ureda pri hrvatskoj Vladi nije više jasna uloga, budućnost niti opseg rada Hrvatske matice iseljenika.“ Zastupnice Tatjana Šimac-Bonačić i Tanja Vrbat smatraju da ima preklapanja u poslovima između Ureda i Hrvatske matice iseljenika i da nema dovoljno strukture. Zbog potrebe donošenja novog Zakona o Hrvatskoj matici iseljenika u stavku 2. članka 32. propisano je da se osnivanje, status i poslovi Hrvatske matice iseljenika uređuju posebnim zakonom. A stavcima 3. i 4. članka 32. utvrđen je odnos osnivača tj. Republike Hrvatske i Hrvatske matice iseljenika. Statut Hrvatske matice iseljenika donosi se uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske. Do stupanja na snagu novog zakona o Hrvatskoj matici iseljenika ista djeluje sukladno sadašnjem Zakonu o Hrvatskoj matici iseljenika (NN.br. 59/90). Ocjenjeno je da su ovim zakonom jasno određeni odnosi između nositelja suradnje i njihov pravni položaj, a jasno je utvrđena i obveza usklađivanja Zakona o Hrvatskoj matici iseljenika s odredbama ovog Zakona. Važnost, značenje i ulogu Hrvatske matice iseljenika nije potrebno posebno obrazlagati, te je stoga ovim Zakonom ostavljeno da se detaljno uređenje statusa, djelokruga i tijela upravljanja Hrvatske matice iseljenika uredi posebnim zakonom.

Zastupnicu Tatjanu Šimac-Bonačić zanimalo je da li su izvršene prethodne radnje u vidu istraživanja o Hrvatima izvan RH. Pripremljena je podloga za izradu Strategije i Zakona o

odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske na način da su ispitani modeli i rješenja nekih država prema svome izvandomovinstvu (Slovenija, Mađarska, Srbija, Irska, Španjolska, Francuska, Italija i Izrael) te je utvrđen pravni okvir i praksa Republike Hrvatske kao i dosadašnja rješenja. Prijedlog Strategije dostavljen je na mišljenje putem diplomatsko konzularnih predstavništava Hrvatima izvan Republike Hrvatske, predstavnicima institucija, udruga, organizacija, hrvatskih katoličkih misija i drugima, te su prijedlozi i mišljenja koja je bilo moguće prihvatiti uvrštena u tekst Strategije i zakona.

Zastupnica Tatjana Šimac-Bonačić smatra da u zakonu nije razjašnjeno ustrojstvo Ureda, lokacija, broj ljudi, te pita zašto to ne bi bilo pri Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija.

Sukladno čl. 14. st. 4. ta pitanja uređuju se Uredbom Vlade Republike Hrvatske, kao i za sva druga središnja tijela državne uprave. Takovo propisivanje u skladu je i sa Zakonom o sustavu državne uprave.

Nadalje osim zastupnice Tatjane Šimac-Bonačić i zastupnica Tanja Vrbat i zastupnik Ivo Andrić smatraju da je Savjet preglomazno tijelo. Zastupnik Andrić smatra da zbog glomaznosti Savjet nije efikasan. Zastupnik Vedran Rožić smatra da Savjet treba biti veći od predloženog. Sukladno članku 28. Zakona Savjet se sastaje barem jednom godišnje i redovito raspravlja o provedbi Strategije i Zakona ali i o drugim pitanjima važnim za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Zbog toga što jednak broj Hrvata živi izvan Republike Hrvatske i u Republici Hrvatskoj ocjenjeno je važnim osigurati što bolju komunikaciju članova Savjeta koji zastupaju Hrvate iz različitih dijelova svijeta pa je stoga i predviđeni broj članova Savjeta opravdan.

Zastupnica Tanja Vrbat smatra da nisu definirani točno kriteriji za određivanje članova Savjeta. To pitanje uređeno je člankom 18. stavkom. 2 koja odredba glasi: *Članovi Savjeta iz reda pripadnika Hrvata izvan Republike Hrvatske su predstavnici udruga, organizacija i institucija Hrvata izvan Republike Hrvatske, osobe uvažene u sredini u kojoj žive, angažirane na očuvanju i jačanju hrvatskog identiteta svojih zajednica i na unaprjeđenju odnosa s hrvatskom domovinom.* Na taj način propisani su osnovni kriteriji za izbor članova Savjeta, predstavnika Hrvata izvan Republike Hrvatske. Osim navedenog to pitanje uređeno je i člankom 19. stavkom 2. Zakona koji glasi: *Zastupljenost predstavnika Hrvata izvan Republike Hrvatske u Savjetu određuje se sukladno brojnosti i značaju Hrvata u dotičnoj državi, aktivnosti i povezanosti zajednice s Republikom Hrvatskom, kao i radu na afirmaciji ugleda i interesa Republike Hrvatske.* Dakle ovaj tekst Zakona sadrži osnovne kriterije za zastupljenost u Savjetu a detaljna razrada prepušta se na uređenje Poslovníkom o radu Savjeta.

Zastupnik Ivo Jelušić smatra da Hrvati u BiH imaju specifičan položaj i da ih u zakonu treba drugačije tretirati. U skladu s člankom 5. Republika Hrvatska će svoj odnos s Hrvatima izvan Republike Hrvatske temeljiti na uzajamnoj suradnji i pružanju pomoći te jačanju njihovih zajednica, uvažavajući pri tome sve posebnosti i različite potrebe hrvatskih zajednica izvan Republike Hrvatske.

Nadalje predlaže da se Ured zove Državni ured za odnose prema Hrvatima izvan RH, bez riječi „Središnji“. Naziv tijela određen je u skladu je sa Zakonom o sustavu državne uprave.

Zastupnica Ingrid Antičević-Marinović smatra da u zakonu nisu dovoljno zastupljeni programi sa Bosnom i Hercegovinom. Sukladno važećim propisima, a u suradnji s nadležnim

tijelima, udrugama i gospodarskim subjektima Hrvata u Bosni i Hercegovini, osigurat će se financiranje programa mikrokreditiranja obiteljskih gospodarstava i obrta te jamstveni fond za osiguranje kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva za razvojne projekte u Bosni i Hercegovini.